

خیلی سبز!

سرشناسه: مصلایی، احمد، ۱۳۵۴

عنوان و نام پدیدآور: فیزیک پیش‌دانشگاهی ۱ (تجربی)

ناشر: خیلی سبز

مؤلف: احمد مصلایی

سر ویراستار: دکتر شاهین اقبال

ویراستار: سمیرا اصولی

حروفچین، رسام و صفحه‌آرا: زینب مباشر امینی

کاریکاتوریست: ثنا حسین پور

کاریکاتوریست جلد: بزرگمهر حسین پور

لیتوگرافی: خاورمیانه

چاپ و صحافی: ایرانیان-رنگ و نگاره

نوبت چاپ: هشتم - ۹۲

تیراز: ۵۰۰۰ جلد

قیمت: ۲۷۹۰۰ تومان

تلفن مرکز پخش: ۰۲۱ (۶۶۴۶۳۲۳۴-۵)

صندوق پستی: ۸۱۲۷-۱۴۱۵۵

Site: www.kheilisabz.com

SMS : 10006120943628

مشخصات نشر: تهران: خیلی سبز، ۱۳۹۲

مشخصات ظاهری: ۱۲۶ص; جدول، نمودار: ۲۲×۲۹ س.م

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۶۶۷۶-۴۵

وضعیت مهرست‌نویسی: فیبا

موضوع: دانشگاهها و مدارس عالی — ایران — آزمون‌ها

موضوع: فیزیک — آزمون‌ها و تمرین‌ها (متوسطه)

موضوع: فیزیک — راهنمای آموزشی (متوسطه)

ردیبدی کنگره: ۱۳۹۲ ف ۸۶ ۵۳۴۲۶ م/ LB ۲۰۵۳

ردیبدی دیوبی: ۳۷۸ / ۱۶۶۴

شماره کتابشناسی ملی: ۱۹۲۱۳۵

کلیه حقوق این اثر برای ناشر محفوظ است و هیچ شخص حقیقی یا حقوقی حق چاپ و داشت تمام یا قسمی از

اثر را به صورت چاپ، فتوکپی، جزو و حتی دست نویس ندارد و متخلفین به موجب بند ۵ از ماده ۲ قانون

حایات از ناشرین تحت پیگرد قانونی قرار می‌گیرند.

راستی تا یادم لرفته اگر در مورد این کتاب سوال، پیشنهاد و یا انتقادی دارید لوشمال من شویم آن‌ها را به ما هم بگویید.

[ویاژ طرق سایت ما]

[ایاژ طرق]

[ائز طرق]

مقدمه‌ی ناشر

بی‌رحمانه نقدمان کنید!

می‌گویند نمودار پیش‌رفت آدمها و سیستم‌ها به صورت روبه‌روست!

حتی در مورد آدمها و سیستم‌های موفق، فرد یا سیستم مولد و کاردست، با نیروی جوانی و خلاقیت کارش را شروع می‌کند و به سرعت پیش‌رفت می‌کند تا به نقطه‌ای می‌رسد که خودش یا سیستمش بزرگ می‌شود. در این حالت به خاطرات موفقیت‌ها و خلاقیت‌های گذشته‌اش می‌بالد و نسبت به این گذشته متعصب می‌شود و نقدها را نمی‌پذیرد؛ کم‌کم خلاقیت جای خودش را با خاطره‌ی

خلاقیت عوض می‌کند و مدیر جوان و پویا و نقدپذیر دیروز تبدیل به مدیر مغروف و متعصب و تنبل امروز می‌شود که جلوی نقدها می‌ایستد و به آن‌ها بی‌توجه است. از این‌جا به بعد است که نمودار پیش‌رفت کم‌کم خطی و بعد از مدتی شب آن منفی می‌شود! در واقع در یک جمله باید گفت هر چند شروع خلاقانه برای یک فرد یا مجموعه ضروری است، اما سخت‌ترین کار برای ادامه‌ی نوار پیش‌رفت، خلاق ماندن است. برای خلاق ماندن، احساس نیاز به خلاقیت ضروری است. خیلی وقت‌ها افراد یا مجموعه‌های بزرگ، دیگر نیازی به خلاقیت حس نمی‌کنند و از همان‌جاست که شب نمودار رشدشان کم‌کم منفی می‌شود.

از آنجایی که ما می‌خواستیم با شبیث مثبت به زندگی مان ادامه دهیم، به نقدهای شما بیش از تعریف‌هایتان توجه کردیم و سعی کردیم فیله‌ی خلاقیت را پایین نکشیم! صراحتاً واقعاً از شما می‌خواهیم که بی‌رحمانه ما را نقد کنید. تولید محتوای بهتر، بدون توجه به نقدها و نظرات شما محال! محال! محال!

این کتاب را از آن جهت خیلی دوست دارم چون نتیجه‌ی توجه ما به اصلاح روند تولید کتاب‌های خیلی سبز است؛ این کتاب اویین کتاب خیلی سبز است که با استانداردی بالاتر مجددًا بازنویسی و بازتولید شده است به قلم شیوا و زیبای جناب آقای مصلایی عزیز. ممنون از دکتر اقبال دوست داشتنی برای ویرایش دقیق، عمیق و درست، خانم اصولی برای ویراستاری (خیلی دستش درد نکننده چون صبح تا شب در گیر کارهای اجرایی بود و شب‌ها تا صبح کتاب فیزیک ویرایش می‌کرد)، خانم امینی برای حروفچینی، صفحه‌آرایی و رسم شکل‌ها (همه‌ی این کارها در حد تیم ملی!) و خانم ثنا حسین‌بور برای کاریکاتورهای زیبای متون.

تقد بی‌رحمانه یادتان نرود. فعلًا شاد باشید. برای بعداً خدا بزرگ است!

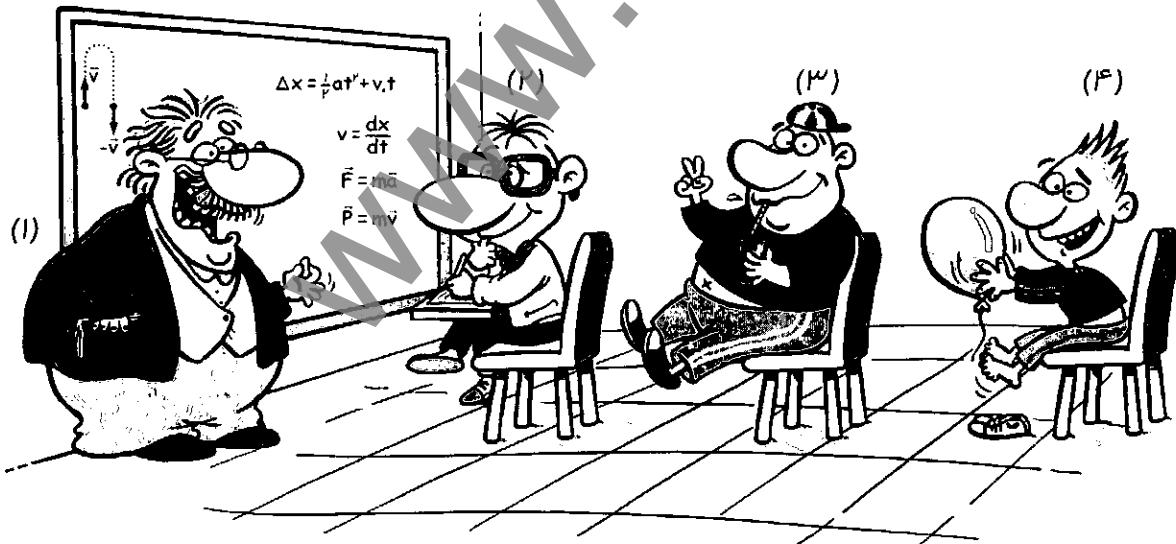
۲- در قسمت پاسخ‌ها، دو قالب آموزشی مهم می‌بینید که شما را از مراجعه به کتاب‌های آموزشی متعدد بی‌نیاز می‌کند. یکی درس‌نامه‌ها هستند که با یک کادر از سایر قسمت‌ها جدا شده‌اند و در هر فصل از عدد ۱ شماره خورده‌اند. بخش آموزشی دیگری به نام «آن چه باید بدانیم» وجود دارد که با نماد چراغ قوه (نحوه) نشان‌دار و توسط دو نوار افقی، مزه‌های آن مشخص شده است. درس‌نامه‌ها مفاهیم کلی آورده‌شده در کتاب درسی را به بحث می‌کشند و «آن چه باید بدانیم»‌ها به بررسی مفاهیم جزیی‌تر می‌پردازند.

۳- در قسمت پاسخ‌ها گاهی به مباحثی برخورد می‌کنید که با نماد شروع می‌شوند و سایز حروف آن‌ها ریزتر از سایر استاندارد به کاررفته در این کتاب است. این مباحث شامل مطالبی بالاتر از سطح کتاب (یا حاشیه‌ای) هستند که مطالعه‌ی آن‌ها به دانش آموزان قوی و علاقه‌مند توصیه می‌شود. در صورتی که از نظر زمانی در تنگنا قرار دارید، می‌توانید همه‌ی این مباحث را از برنامه‌ی مطالعاتی خود حذف کنید.

۴- روابط اصلی هر فصل از عدد ۱ شماره‌گذاری شده و داخل کادرهایی با زمینه‌ی طوسی‌رنگ قرار گرفته‌اند تا از روابط فرعی‌ای که حفظ آن‌ها ضروری ندارد، تشخیص داده شوند (روابط فرعی داخل کادرهایی با زمینه‌ی سفید قرار دارند و شماره نخورده‌اند). در قسمت پاسخ‌ها، هر جا که لازم بوده خواننده را به یک رابطه ارجاع دهم، به اختصار شماره‌ی آن رابطه را بازگو کرده‌ایم. به همین دلیل، در منگام مطالعه‌ی پاسخ‌ها باید تمام فرمول‌های اصلی در جلوی چشمانتان باشد! ما زحمت شما را کم کرده‌ایم و تمام فرمول‌های اصلی را در پیوست انتهایی کتاب آورده‌ایم. اگر قصد ندارید این کتاب را در آینده بفروشید، همین الان صفحه‌های پیوست را با فیچری‌ای، چاقویی، خلاصه چیزی (!) از کتاب جدا کنید! در غیر این صورت، زحمت بکشید و فرمول‌ها را در برگه‌ی جداگانه‌ای بازنویسی کنید.

● معارفه!

من پس از سال‌ها تکندر در این باره که پرا من این پورم که هالا هستم و هور دیگه‌ای نیستم، به این تنبیه رسیده‌ام که یک آدم بصری هستم!!! به همین دلیل، نوشته‌هایم پر از جلوه‌های بصری (مثل شکل، نمودار و کاریکاتور) است. به تصویر به عنوان یک ابزار حاشیه‌ای برای جذاب‌تر کردن متن نگاه نمی‌کنم واقعاً به این مثل معروف چیزی اعتقاد دارم که گاهی یک تصویر به هزار کلمه می‌ارزد. این‌ها را گفتم تا شما هم به تصاویر، نمودارها و حتی کاریکاتورهای این کتاب نگاه جدی تری کنید (همه‌ی کاریکاتورها نه، اما اکثر اون‌ها بعد علمی دارن). لتون می‌خواهد با چهار شفهیت اصلی به کاررفته در این کتاب آشنا بشید؟! اول غوب گلاشون کنیدا

شخصیت ۱: نام: آقا معلم!

مشخصات: استاد مسلم و مایه‌ی افتخار، علم فیزیک‌ای کی از آرزوهای انسیتیون این بود که باهش عکس یادگاری بگیره‌ام! به همه‌ی اتفاقاتی که دور و ورش می‌افته، با عیک فیزیکی نگاه می‌کنند! فراموش من فیلی باهش هال می‌کنم!! (منو یاد دوست عزیزم، دکتر اقبال، من ندازه‌ام!) یکی به من

گفت، «بابا این په کلاسیه؟! یکی داره بادکنک می فوره؛ یکی داره بادکنک می ترکونه؛ دیگره انگار نه انگار؛! داره با فیمال راهت در سشو می ده» هواب دارد؛ «نهانه این دیگر با من و تو فرق داره؛ اون الان داره گلک می کنه داش آموز ۳ در هال آزمایش تاثیر افتلاف فشار بر هیریان مایع (افقی نی و داش آموز ۴ در هال آزمایش تاثیر کاهش مهم هوای داخل بادکنک بر فشار اونه؛! پس نمی توانی بعث فرده گیری؛!)

شخصیت ۲: نامه؛ تابا!

مشخصات: تاب ترین داش آموز هدرسه؛ هیچ کی تا به هال اون رو بدون کتاب ندیده؛! روزها درس می فونه و آزمایش انجام می ده؛ شبها هواب درس فوندن و آزمایش کردن رو می بینه؛! تمره هی عینکش ۳۲۰۰له و پیش بینی می شه که در آینده، دنیای فیزیک رو متغول کنه؛!

شخصیت ۳: نامه؛ توب؛

مشخصات: مثل توب گردیده؛! هر پیزی رو که راه بده، می فوره؛! رژیم های غذایی فیلی بوش اثر نمی کنم؛ چون مشکلش ژنتیکیه؛! تو تصویر برداری مشخص شده که فون، بیشتر در اطراف معدش هیریان داره و به مفترض فون زیادی نمی رسه؛! واسه همین، دست به کارهایی می زنه که عقل سالم در تعطیل اون ها **error** می ده؛! یکی از نگرانی های اون اینه که سر پاسه هی گلک، گلک و ساندیسشن به موقع نرسه؛!

شخصیت ۴: نامه؛ تیپ؛

مشخصات: بیشتر از این که به گلک درس فوندن باشه، به گلک تیپشه؛! نفس ترین داش آموزیه که تو عمرم دیدم ۹۰٪ پول توبیبیشو صرف فریده؛! و ۱۰٪ دیگه شو صرف فریده مواد مفترقه می کنه؛! یک سال تموه، روزها رو بهصورت مکوس می شمده تا چهارشنبه سوری پرسه و استعداد فودشو نشون بدهه؛!

• تشکر از تیم پشت صحنه!

من به غیر از این کتاب، کتاب های دیگری نیز در زمینه هی فیزیک پیش دانشگاهی (۱) تألیف کرده ام، ولی این یکی را از هر نظر بهتر از کارهای قبلی خودم می بینم؛ یکی از دلایل آن، تیم قوی ای بوده که در شکل گیری این کتاب نقش داشته است. (همه افراد این تیم، به فرماندهی داری، در مرحله مادریدن؛)

تمایل دارم که در این فرصت، سپاس و ارادت قلبی خود را نسبت به آن ها بیان و به شما معرفی شان کنم؛ حروف چینی، رسم شکل ها و صفحه آرایی این کتاب، حاصل تلاش هنرمندانه هی خانم «زینب مباشر امینی» است. خانم «نرگس احمدپور»، نیز رحمت حروف چینی قسمتی از کتاب را کشیده. خانم «سمیرا اصولی»، ویراستاری و «دکتر شاهین اقبال»، سرویراستاری کتاب را عهده دار شدند. (اگر اشکالات کتاب کمتر از حد استاندارد بود، حتماً این دو عزیز را دعا کنید؛) کاریکاتورهای کتاب را یکی از بهترین تصویر گران کشورمان، خانم «شا حسین پور»، رسم کرده اند. خانم «منیره سادات هاشمی»، نیز کل کتاب را نمونه خوانی کرده اند. همچنین باید از «دکتر ابوذر نصیر (مدیر انتشارات)» تشکر کنم که زمینه هی هم کاری با این مجموعه را برای من فراهم کرده است. در پایان نیز از دانش آموزان زیر که با تماس ها و نامه های خود ما را در ویرایش کتاب همراهی کرده اند، تشکر می کنم؛

محمد رضا سلطانی - مهدیار پیروز - حامد نوروزی - محمد زردیانی - امیر رضا بازرگان - محسن محمد رفیع - محمد حسن محبوبی خباز - امید رمضانی - عطا نوروزی - میثم شفاقی - حسین عرب خزانی - فاطمه شهری - مهران حسینی - عطیه خراسانی - محسن معینی - محمد جعفر مشهدی ابراهیم

• سخن های پایانی!

«ساموئل جانسون (نویسنده، شاعر و فیلسوف معروف انگلیسی)» جمله هی عمیقی دارد که راز جذابیت یک کتاب را بیان می کند. او می گوید: «هر چه بیز رحمت نوشته شود، بی لذت خوانده می شود؛ من امیدوارم که عکس این جمله هم صحیح باشد و رحمت فراوانی که در تمام مراحل شکل گیری این کتاب کشیده شده است، آن را تبدیل به یک کتاب جذاب و سودمند کرده باشد. نظرات و انتقادات خود را در رابطه با این کتاب در سینه حبس نکنید و آن ها را با ما در میان بگذارید؛ بالا ذهن این گه؛ در یک سال اخیر، اغلب اوقاتی را که در منزل بودم، به تألیف این کتاب پرداخته ام. از این بابت مدیون همسرم هستم و این کتاب را به او تقدیم می کنم.

۱- نام گذاری شخصیت های کارتنی این کتاب را یکی از دوستان و هم کاران خلاقم، آقای مرتضی حیدری نژاد، انجام داده است. ایشان در حال حاضر مشغول ادامه تحصیل در کشور راپن (کشور سویاسا و آنکه روی بزرگ) هستند. از همین جایه او درود می فرمدم و برایش آرزوی موفقیت می کنم.

• سخنی با دبیران و دانشآموزان درباره‌ی تغییرات کتاب درسی!

همه مون (ما دبیرهای محترم فیزیک!) غافل‌گیر شدیم! طی یک حرکت انتحراری از جانب دفتر تألیف کتب درسی آموزش و پرورش، موضوع مهم و فراگیری به نام «فاز اولیه» از مباحث کتاب درسی (در سال تحصیلی ۹۲ – ۹۱) حذف شد! متأسفانه این چند ساله به تصمیم‌های عجولانه و بدون پشتونه‌ی علمی، در تمام زمینه‌ها عادت کرد! ایم! این هم نمونه‌ای از آن! آقا! گیریم از طرح این موضوع در فصل نوسان در رفتیم! در فصل موج که دانشآموز چشمش به جمال تابع موج $[U = A\sin(\omega t - kx)]$ می‌افتد و برای اولین بار ω ، k را در کنار یک غریبه $(-kx)$ می‌بیند و در مورد این مهمنان جدید پرس‌وجو می‌کند، چه پاسخی به دانشآموز بهتر زده بدھیم؟ آقایون مؤلف! به خدا مشورت هم خوب چیزیه! مطمئنم اگر با چند نفر معلم کارآزموده مشورت می‌کردید، ما را در مقام یاددهی و دانشآموزان را در مقام یادگیری، این قدر با مشکل مواجه نمی‌کردید.^۱ در هر صورت، با توجه به این که اکثر دبیران، با این استدلال که حذف «فاز اولیه»، آموزش مباحث نوسان و موج را از مسیر درست خارج می‌کند، به تدریس این قسمت پرداخته‌اند و می‌پردازنند!

بر همین مبنای در این کتاب، موضوع فاز اولیه را حذف نکردیم. مطمئن باشید که وارد کردن مفهومی به نام فاز اولیه، نه تنها وقت چندانی از شما نمی‌گیرد، بلکه باعث می‌شود فصل‌های نوسان و موج را به خوبی و بدون اشکال یاد بگیرید. به امید روزی که متولیان آموزش کشور، قطار آموزشی کشور را از حالت دنده عقب به دنده جلو تغییر دهند!

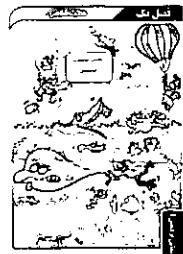
سبز باشید؛ خیلی سبز!

۱- نمونه‌ی دیگری از این تصمیم‌های اعجاب‌انگیز، حذف مبحث «تحلیل ریاضی تداخل موج‌ها» از فصل ۴ و استفاده از مفاهیم آن در فصل ۶ است!

«فهرست»

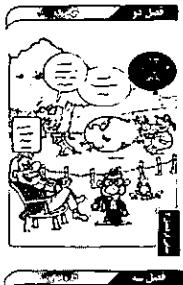
فصل ۱: حرکت‌شناسی

۱۰	نمایی از فصل	.....
۱۱	تست‌های استاندارد	.....
۴۱	یک گام فراتر	.....
۴۶	پاسخ‌های تشریحی	.....

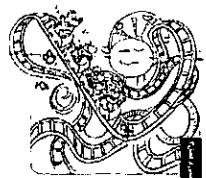
فصل ۲: دینامیک

۱۴۹	نمایی از فصل	.....
۱۵۰	تست‌های استاندارد	.....
۱۸۵	یک گام فراتر	.....
۱۹۰	پاسخ‌های تشریحی	.....

فصل ۳: کار و انرژی

۲۸۵	نمایی از فصل	.....
۲۸۶	تست‌های استاندارد	.....
۲۹۹	یک گام فراتر	.....
۳۰۳	پاسخ‌های تشریحی	.....

فصل ۴: حرکت دایره‌ای

۳۴۶	نمایی از فصل	.....
۳۴۷	تست‌های استاندارد	.....
۳۶۰	یک گام فراتر	.....
۳۶۳	پاسخ‌های تشریحی	.....

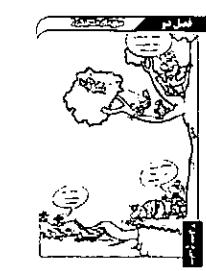
فصل ۵: حرکت نوسانی

۴۰۶	نمایی از فصل	.....
۴۰۷	تست‌های استاندارد	.....
۴۲۲	یک گام فراتر	.....
۴۲۶	پاسخ‌های تشریحی	.....

فصل ۶: موج‌های مکانیکی (۱)

۵۱۶	نمایی از فصل	.....
۵۱۷	تست‌های استاندارد	.....
۵۳۹	یک گام فراتر	.....
۵۴۲	پاسخ‌های تشریحی	.....

پیوست

۵۹۹	کنکور سراسری	۹۲
۶۰۲	پاسخ تشریحی کنکور سراسری	۹۲
۶۰۵	رابطه‌های اصلی به کار رفته در کتاب	.....

